

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ
РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей [2, с. 6].

Питання комунікативної компетентності як інтегрованої властивості особистості, що включає розвинені комунікативні здібності та сформовані уміння і навички міжособистісного спілкування досліджено у працях Ф. Бацевича, М. Вашуленка, Н. Гез, Н. Голуб, Ю. Жукова, І. Зимньої, К. Климової, Л. Мамчур; окреслено шляхи розвитку комунікативної компетентності молодших школярів у наукових розвідках Л. Вознюк, В. Гринькова, Л. Кліманова, Т. Олійник та ін. Проте проблема формування комунікативної компетентності учнів початкових класів у контексті розбудови нової української школи ще потребує належного вивчення.

На сьогодні недостатньо знати мовну систему (її одиниці, правила), необхідно мати уявлення про здатність установлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, сукупність знань, умінь і навичок, які забезпечують ефективне спілкування.

Поняття «комунікативна компетентність здобувачів початкової освіти» розуміємо як здатність дітей молодшого шкільного віку успішно користуватися усіма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письмо, говоріння) для пізнання, комунікації, впливу. Вважаємо, що процес формування комунікативної компетентності передбачає комунікативний розвиток молодших школярів, який включає кількісне накопичення слів (збільшення словникового запасу, обсягу висловлювання) і якісні зміни у мовленні (правильна вимова, виразність, багатство, образність тощо). Проте, на нашу думку, основним критерієм інтенсивності та успішності формування комунікативної особистості є вміння розуміти, критично оцінювати усні й письмові тексти, уміння висловлювати свої думки правильно, точно та вміння правильно і оптимально використовувати свою мовленнєву діяльність у спілкуванні з іншими людьми.

Формування комунікативних компетентностей молодших школярів, яка є індивідуальним інтегрованим утворенням, передбачає створення міжособистісної комунікативної взаємодії, що стимулює індивідуальну активність, ініціативність, дає можливість висловлювати свої думки.

Тому цілком обґрунтованим є організація та проведення «Ранкових зустрічей» відповідно до вимог Нової української школи [1], де учні молодших

класів зможуть висловлювати свою точку зору, чути відмінні думки інших людей, аналізувати їх. Ранкова зустріч дасть дітям змогу брати участь у групових обговореннях, а педагогам – моделювати й активно розвивати в дітей уміння та навички ефективного спілкування, формувати комунікативну компетентність.

Мовленнєва активність учнів підвищується в умовах інтерактивного навчання, оскільки у процесі парної, групової чи колективної взаємодії відбувається обмін думками, обговорення поставлених проблемних завдань. Учні, працюючи в команді («Акваріум», «Ажурна плитка», «Експертні групи», «Карусель», «Домашні групи») вчать планувати свої дії, проявляти ініціативу (вибрати завдання, поради, як організувати роботу); переконувати, нести відповідальність за себе і команду.

Робота в парах дає учням можливість подумати, обмінятися ідеями з партнером, а потім озвучити це перед класом. Ця форма роботи сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, переконувати, вести діалог. Найчастіше на уроках можна використовувати такі види роботи в парах: гра "Незнайко" (один учень читає, інший виправляє помилки); "Інтерв'ю" (узяти інтерв'ю і визначити ставлення партнера до заданого тексту, статті тощо); гра "Кіт і мишка" (зробити критичний аналіз чи редагування письмової роботи один одного); "Взаємні запитання" (з'ясувати якість засвоєння правила, тексту один одного). Також доцільно створювати ситуативне моделювання (розігрування мовленнєвих ситуацій, імітаційних ігор «Слідопити», «Ти – мені, а я – тобі», «Сходи», «Перехрестя», «Ти – редактор», «Зайвина», «Спіймай помилку», «Вірю – не вірю», «Найрозумніший», «У кріслі автора», «Мовна дуель»), де учні засвоюють необхідні елементарні комунікативні відомості, збагачують свій словниковий запас, формують комунікативно-мовленнєві уміння.

Отже, формування комунікативної компетентності сучасних школярів вимагає урізноманітнення форм організації навчальної діяльності. При цьому перевага надається тим, які створюють таку мовленнєву ситуацію, коли кожний учень має можливість висловитись, проявити себе в комунікативному процесі. Ефективним з таких позицій є інтерактивне навчання, організація якого передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, які сприяють формуванню комунікативних вмінь і навичок, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії. Проте слід пам'ятати, що різноманітність форм, методів не прийомів не повинна бути самоціллю, а добирати їх потрібно відповідно до змісту та мети уроку.

Література

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczya.pdf>

2. Савченко О.Я. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>